

Міністерство освіти і науки України
Національний університет «Полтавська політехніка
імені Юрія Кондратюка»

ПРІОРИТЕТИ РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Матеріали IV Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції

15 жовтня 2025 року

Полтава
2025

Бакало Надія Віталіївна

кандидат економічних наук, доцент

Тарасенко Ольга Ігорівна

Національний університет «Полтавська політехніка
імені Юрія Кондратюка»

МУЗЕЇ ЯК ПРОСТІР КУЛЬТУРНОЇ СТІЙКОСТІ СУСПІЛЬСТВА В УМОВАХ ВІЙНИ

Музеї посідають провідне місце у системі збереження та репрезентації культурної спадщини, виконуючи функції збереження артефактів, популяризації знань та формування культурної ідентичності. Вони забезпечують освітню, просвітницьку та комунікативну взаємодію, сприяючи осмисленню не лише національної, а й світової культурної спадщини, охоплюючи різні історичні періоди та цивілізаційні етапи. Як інституції соціокультурної сфери, музеї виконують роль інтеграторів суспільного досвіду, об'єднуючи покоління через механізми культурної трансмісії, збереження духовних цінностей та формування патріотичної свідомості. Водночас їхня діяльність характеризується підвищеною вразливістю до зовнішніх загроз: збройні конфлікти, війни та соціальні потрясіння можуть мати руйнівний вплив на музейні колекції та інфраструктуру, ставлячи під питання не лише їхню цілісність, а й подальше функціонування.

З перших днів повномасштабного вторгнення Російської Федерації на територію України значних втрат зазнають і музеї. Постійні обстріли Харкова, Одеси, Миколаївщини, Дніпропетровщини, Херсонщини та інших територій у наступні місяці війни продовжують завдавати великі збитки і музейним фондам цих та інших регіонів України. Загроза рухомим культурним цінностям музейних фондів особливо посилюється на тих територіях, де точаться активні бойові дії. Лише частково експонати вдається зберегти [1].

У період воєнних конфліктів музеї постають не лише як охоронці культурних цінностей, а й як осередки колективної пам'яті, духовної стійкості та національної ідентичності. Вони здатні виконувати адаптаційну, комунікативну й освітню функції, підтримуючи культурну безперервність навіть у кризових умовах. Дослідження цієї проблематики дозволяє проаналізувати, як музейні інституції забезпечують збереження спадщини, формують простір для осмислення історичного досвіду та сприяють консолідації суспільства.

Музеї в умовах війни відіграють стратегічно важливу роль у збереженні та трансляції культурної спадщини, виступаючи одним із ключових чинників культурної стійкості суспільства. Вони виконують не лише традиційні функції охорони, збереження й репрезентації артефактів, але й стають простором колективної пам'яті, місцем консолідації громади та формування національної ідентичності.

Війна створює безпосередні загрози для матеріальних і нематеріальних культурних цінностей: пошкодження чи знищення музейних колекцій, втрата історичних будівель, вимушена евакуація фондів. У цих умовах музеї трансформують свою діяльність, впроваджуючи стратегії цифровізації, дистанційної комунікації та мобільних експозицій. Такі практики сприяють підтриманню доступу до культурних ресурсів навіть за умов фізичної небезпеки.

Соціокультурна функція музеїв у період війни проявляється у здатності формувати відчуття спадкоємності та єдності. Вони забезпечують символічний простір опору, сприяють відновленню психологічної рівноваги та підтримці духовних орієнтирів суспільства. У цьому сенсі музеї виступають не лише охоронцями спадщини, а й активними агентами культурної стійкості, що здатні адаптуватися до кризових умов та забезпечувати культурну тяглість навіть у часи руйнівних викликів.

Паралельно за участі міжнародних організацій та експертного середовища було реалізовано низку заходів, спрямованих на захист культурних пам'яток і музейних фондів. Значну матеріальну допомогу у вигляді необхідних ресурсів для збереження об'єктів спадщини надали Франція, Нідерланди та Італія. У Польщі з цією метою було створено Комітет допомоги та підтримки українських музеїв. Скандинавський музей у Стокгольмі заснував спеціальну Фундацію для фінансування ініціатив, спрямованих на підтримку Національного музею історії України в Києві. Okремо варто відзначити проєкт **«Збережемо українську культурну спадщину онлайн» (SUCHO)**, який об'єднав понад тисячу бібліотекарів, архівістів, дослідників і програмістів задля цифрового збереження української культурної спадщини.

Список використаних джерел

1. Кузнецова, Л. (2023). Музеї України в умовах російської збройної агресії. *Питання культурології*, (42), 182–194. <https://doi.org/10.31866/2410-1311.42.2023.293774>
2. Бакало Н.В. Асауленко Д.О. Історія розвитку музеїв як перспективної складової індустрії гостинності //74-а наукова конференція професорів, викладачів, наукових працівників, аспірантів та студентів університету на базі Національного університету «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка», у період з 25 квітня по 21 травня 2022 року
3. Бакало Н. В., Самойленко С.О., Мірошніченко В.В. Музеї під час війни / / II Міжнародній науково-практичній Інтернет-конференції *«Сталий розвиток: виклики та загрози в умовах сучасних реалій»* 06 червня 2024 року Полтава. 2024.